

Ústredný štadión v Lipsku. Foto F. Kresák

treba hľadať najmä v odlišnej situácii obidvoch štadiónov. Leningradský štadión, ktorý je pri morskóm zálive, snaží sa nevtieravo včleniť do okolia, kým lípský štadión, blízko centra mesta s kulisou vysokých domov v pozadí, nemusí sa obávať, že by panorámu rušil.

Parabolicky profilované hľadisko má lavice zo syntetickej hmoty, avšak ich tvarovanie ešte napodobňuje drevené. Dramatický rytmus hľadiska prerušujú mohutné vchody pre hromadné vystúpenia a reportérska tribúna, vysekávajúca z hľadiska taktiež veľký priestor. Šatne sú v masívnej päťposchodovej budove, postavenej — rovnako ako symbolická 40-metrová zvonica — ešte v historizujúcom štýle zo začiatku päťdesiatych rokov. Zvonica stojí na pozdĺžnej osi areálu už mimo pôdorysu štadióna; pri pohľade z ihriska sa súvislosť s ním takmer stráca. Nedostatkom štadióna je čiastočná kompozičná závislosť od obidvoch starších olympijských štadiónov v Berlíne-Grunewalde. So slohom stavieb kontrastuje dokonalé technické vybavenie: obsah v Lipsku vysoko zatieňuje formu.⁷

Varšavský Štadión desatročia (1955, arch. J. Hryniewicz, M. Leykam a C. Rajewski)⁸ je asi najvydarenejší zo série veľkých povojnových násypových štadiónov. Vybuodovali ho na pozvázaných troskách Varšavy ako súčasť veľkého parku na brehu Visly. Aby sa diváci prizerali z čo najmenej vzdialenosti, má vonkajší pôdorys hľadiska takmer tvar kruhu (osi 244 a 240 m), kým vnútorný obvod tvorí výrazná

elipsa. Takéto riešenie si samozrejme žiada rozličnú šírku i spád hľadiska. Počet radov sedadiel klesá vždy na prechode medzi dvoma sektormi. Kontakt diváka s ihriskom je lepší ako na predchádzajúcich štadiónoch: pri strmom spáde hľadiska sa bežecká dráha na pozdĺžnych koncoch takmer dotýka bariéry. Plochy vyňaté z hľadiska sú minimálne. Čestná lóža je skromná. Jej význam podčiarkujú zasklené reportérske kabíny na hornom okraji hľadiska, tvormi i stavebným materiálom už ďaleko vybočujúce z rámca eklektickej architektúry doznievajúceho obdobia. Ich ľahké anorganické hmoty, zväčša hliník a sklo, kontrastujú s hrubo otesaným kameňom na korune hľadiska, no tento protiklad mierni subtilný kovový ornament. Vonkajší spád hľadiska je všade rovnaký. Široko do priestoru roztvorený štadión sa k Visle obracia ešte klasicizujúcim portikom, celkove však vhodne zapadá do prírodného okolia. Kapacita hľadiska je 71 000 sedadiel; od väčších rozmerov sa upustilo z dopravných príčin.

Vývinovým pokračovaním tohto štadióna je násypový Sliezsky štadión v Chorzów (1956—1958, arch. D. Bredyová a J. Brzuchowski).⁹ Hľadisko tu už dôsledne vychádza z výsledkov výskumu optimálneho pôdorysu Gavina Haddena¹⁰: na západnej strane je oproti varšavskému štadiónu ešte rozšírené, pričom počet radov sedadiel sa zvyšuje podobne ako vo Varšave. Použitím rôznofarebných obkladov jemných odtieňov a pestrými nátermi sa štadión snaží vyvolať uprostred devastovanej prírody baníckeho Horného Sliezska radostnú náladu. Dominovať má vysoká zasklená veža s reflektormi, umiestnená na najvyššom bode hľadiska. Jej výšku majú umocniť topole, vysádzané po vonkajšom svahu. Kapacitou 83 000 sedadiel je Sliezsky štadión najväčší v Poľsku a spolu s podobne riešeným varšavským štadiónom vytvára tradíciu moderného poľského štadióna.

Násypové hľadiská, vývinovo už prekonané, stavali sa tam, kde povojnové nároky na množstvo stavebného materiálu prevyšovali výrobné možnosti. Aj obidve najväčšie povojnové realizácie v NSR, v Hamburgu a Hannoveri, sú násypové. Hamburský štadión (arch. Robaschik a Oelsner, pre 90 000 divákov)¹¹ priniesol po vojne znova poschodovú tribúnu, avšak málo odvážnu, so spoločenskými zariadeniami v budove pristavanej k nej.¹² Hľadisko Dolnosaského štadióna v Hannoveri¹³ (1951—1954, arch. R. Hillebrecht,¹⁴ pre 86 000 divákov) pozostáva z dvoch